

Rapport

Verdensarvforum 2018

UTVIKLING I VERDENSARVOMRÅDENE OG SAMHANDLING FOR VERN

Konferanse i Urnes og Skjolden 7. – 9. mai 2018

Norges Verdensarv arrangerte Verdensarvforum 2018 som en konferanse over tre dager fra mandag 7. mai til onsdag 9. mai 2018. Skjolden hotel var arrangementets konferansehotell.

Konferansen er en viktig møteplass for alle som er engasjert i verdensarvspørsmål, enten det er politisk, faglig-administrativt eller frivillig-ideelt. Et sentralt formål med Verdensarvforum er kompetanseheving og erfaringsutveksling.

Årets Verdensarvforum hadde 80 deltakere med representanter fra alle de åtte verdensarvstedene.

Konferansen var inndelt i seks sesjoner:

- I. Urnes Stavkyrkje med befaring i Ornes og i Solvorn
- II. Verdensarvsentra og Basisutstillingen
- III. Trusler, forutsigbarhet og beste praksis
- IV. Internasjonalt og nasjonalt: Norge i Verdensarvkomiteen og ny kulturminnemelding
- V. Sektoransvaret, utvikling, forutsigbarhet og vern.
- VI. Politisk forum: Politisk samhandling for verdensarven

I løpet av konferansen ble det også avholdt årsmøte i Norges Verdensarv og to møter i Norges Verdensarvs Politiske Råd, organisasjonens politiske organ.

Fylkesvaraordfører Åshild Johanne Høivik Kjelsnes, ordfører i Luster Ivar Kvalen og styreleder i Norges Verdensarv Odd Sletten ønsket velkommen til Verdensarvforum 2018.

Den første dagen ble viet verdensarven Ornes stavkyrkje. Før befaringen med en orientering ved verdensarvkoordinator Sofie Klemetzen og verdensarvrådsmedlem Per Jørgen Loen.

Deltakerne reiste deretter med buss på østsida av Lustrafjorden til Ornes og stavkirka. Befaring i og ved kirka ved verdensarvkoordinator Sofie Klemetzen og tilsynshavar Marit Bøen. Etter besøket i Ornes reiste konferansedeltakerne med båt til Solvorn der det var omvisning ved Arne Kvalen og Per Jørgen.

Første dag ble avsluttet med båtreise langs fjorden til Skjolden. Det var innlagt en stopp og befaring i Dale kirke med orientering av Bjørg Hovland.

Morgensesjonen på konferansens andre dag handlet om verdensarvsentre og Basisutstillingen.

I samband med Basisutstillingen ved verdensarvsentrene skal det produseres en film om de åtte stedene i Norge på verdensarvlista. Norges Verdensarv har gjennomført en åpen konkurranse blant profesjonelle filmselskaper. Fabelaktiv AS vant konkurransen og produsent Arild Halvorsen orienterte om den igangsatte produksjonen og planene framover. Arbeidet skal være fullført høsten 2019.

Riksantikvaren orienterte deretter om at det er vedtatt at selve produksjonen av Basisutstillingen skal legges ut etter forskriften om offentlige anskaffelser. Odd Sletten og John A. Bryde ga en presentasjon av den pågående innholdsproduksjonen i utstillingen. En gjennomgang av utstillingens tekniske løsning har medført at det må gjennomføres noen endringer i selve forslaget til utstillingskonsept. Det arbeidet er planlagt startet i løpet av høsten 2018.

Den andre sesjonen på tirsdag 8. mai hadde som tema «Trusler, forutsigbarhet og beste praksis». Sesjonen ble startet med en gjennomgang fra hvert verdensarvsted av hva som truer eller kan true verdensarven. Hvilke erfaringer har hvert sted gjort seg i håndteringen av trusler.

Temaet ble fulgt opp med en presentasjon av seniorrådgiver Ole Sjøe-Eriksen fra Riksantikvaren. Hvordan stiller Verdensarvkonvensjonen og de operasjonelle retningslinjene krav til forvaltningen av verdensarven i Norge. Sjøe-Eriksen gikk igjennom planene for vindkraftutbygging og hvordan verdensarvområder er vurdert av Riksantikvaren til å bli utelukket fra utbygging. Han gikk deretter inn på verdensarvens operasjonelle retningslinjer og hvilke føringer det legger for rollen som verdensarvkoordinator. Han drøftet hvordan koordinatorene kan forstå oppgaven som varsler og hvilke oppgaver som naturlig bør tillegges koordinatorene.

Katri Lisitzin, konsulent ved ICCROM ga en presentasjon om noen praktiske erfaringer fra arbeidet med konsekvensutredning i verdensarvsammenheng. Hun viste blant annet til ICOMOS publikasjon «Guidance on Heritage Impact Assessments for Cultural World Heritage Properties». Hun vektla å se på sammenhengen mellom natur og kultur, konsekvensutredning som verktøy i kommunal planlegging og de positive mulighetene ved aktiv deltaking lokalt i denne typen utredninger. Hun avsluttet med blant annet å etterspørre gode eksempler på konsekvensutredninger for verdensarven i Norge.

Norge finansierer et seksårig program ledet av IUCN og ICCROM under navnet «The World Leadership Programme». Lisitzin er tilknyttet programmet som rådgiver. På Verdensarvforum fulgte hun opp Joseph Kings presentasjon på fjorårets Verdensarvforum. Hun gikk igjennom hvordan programmet er oppbygd i moduler og orienterte spesielt om arbeidet med kapasitetsbygging for konsekvensutredninger. Hun viste til programmets ulike kurs og oppfordret til deltaking.

Sesjonen ble avsluttet med et gruppearbeid knyttet til sesjonens tema. (Se egen rapport fra gruppearbeidet).

Konferansens tredje og siste dag ble innledet om Norge som medlem av UNESCOs verdensarvkomite (21 land). Gaute Sønstebo fra Miljødirektoratet presenterte hva komiteen har ansvaret for, hvordan Verdensarvkonvensjonen er under betydelig press, og hvordan Norge vil bruke representasjonen.

Sønstebø ble etterfulgt av avdelingsdirektør Berit Halvorsen fra Klima- og miljødepartementet som orienterte om oppstarten av arbeidet med en ny kulturminnemelding. Siste gang det ble gjennomført en bred gjennomgang av feltet var i 2005 og det blir trolig en bred melding denne gangen. Dette skal gjennomføres parallelt med gjennomføringen av regionreformen. Det legges opp til en omfattende involvering og flere muligheter for innspill underveis. Meldingen er planlagt å legges fram i 2020.

Innledningene fra Sønstebø og Halvorsen ble etterfulgt av et gruppearbeid. (Se egen rapport fra gruppearbeidet).

Verdensarvforum 2018 hadde som siste sesjon «Sektoransvaret, utvikling, forutsigbarhet og vern» og tok opp spørsmålet hvordan sektorene kan samhandle om beste praksis? Sesjonen hadde tre innledere fra henholdsvis Vegdirektoratet, Sjøfartsdirektoratet og Riksantikvaren.

Sjefarkitekt Ingvild Hoftun ga en orientering om hvordan Vegdirektoratet er organisert i ulike regioner, der hver region har minst to personer med kompetanse på kulturminnevern. Hun viste til hvordan fagpersoner arbeider med å ivareta kulturarven i prosjektene og brukte bl.a. eksempler fra Geiranger og Alta.

Avdelingsdirektør Bjørn Pedersen fra Sjøfartsdirektorat tok opp problemer knyttet til utslipp i fjordområder med stor cruisetrafikk. Det er utslippsforholdene i verdensarvfjordene som er årsaken til at Klima- og miljødepartementet ga Sjøfartsdirektoratet i oppdrag å kartlegge utslipp fra cruiseskip i norske fjorder. Det iverksettes et nytt regelverk for verdensarvfjordene der første del trer i kraft den 1. januar 2019.

Avdelingsdirektør Jostein Løvdal fra Riksantikvaren presenterte under overskriften «Verdensarven mellom flere sektorer». Han viste til at god forvaltning i verdensarvområdene forutsetter at innsatsen mellom sektorene må være samordnet. Han konkluderte med at staten må ta oppgaven med å samordne sektorene og politikkområdene for verdensarven. Men sektorovergripende innsats er også like viktig lokalt og regionalt som nasjonalt.

Jostein Løvdal framhevet at verdensarvområdene bør være utviklingsarenaer for beste sektorpraksis. Det er lokale og regionale aktører som best ser behovet for sektorsamordning.

Sesjonen ble avsluttet med en paneldebatt med de tre innleiderne om sektorenes rammer og mulighet for samordning.

Under Verdensarvforum i forfjor ble «Ordførerforum» arrangert for første gang. En hovedkonklusjon var at den politiske samhandlingen mellom verdensarvstedene må styrkes. I fjor ble det lagt opp til en bredere politiske deltaking under navnet «Politisk Forum». Under Verdensarvforum 2018 ble Politisk Forum gjennomført som en egen sesjon for politikerne på slutten av dag to. Den fikk en bred oppslutning.

Det politiske arbeidet har blitt styrket ytterligere ved at det, i tillegg til Politisk Forum, er etablert en formell politisk organisasjon knyttet til Norges Verdensarv under navnet «Norges Verdensarvs Politiske Råd». Det består av åtte personer, representert ved den politiske lederen fra hvert av de stedlige verdensarvrådene. Norges Verdensarvs Politiske Råd gjennomføre to møter under Verdensarvforum 2018, det første på ettermiddagen tirsdag 8. mai og det andre på formiddagen onsdag 9. mai.

Verdensarvforum 2018 ble avsluttet kl. 15:30 onsdag 9. mai.

Norges Verdensarv avholdt sitt årsmøte på kvelden tirsdag den 8. mai med 37 personer til stede. Samtlige verdensarvsteder var representert.

Konferansen har blitt støttet av Riksantikvaren, Miljødirektoratet, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Luster kommune.

De enkelte presentasjoner er lagt ut på www.norgesverdensarv.no

Vedlegg:

- Program
- Deltakerliste
- Referat fra gruppearbeidet
- Referat fra Politisk Forum
- Regnskap Verdensarvforum 2018